

τά θηλυκά ζῶα εἶν' ἐμποδισμένο τὸ μοναστήρι. Ὡς τόσο ἀνέβαιναν ἡ Κερά· ἀνέβηκεν ὡς τῆ μέση, ἀνέθηκε παραπάνω, ἔστο παραπόρτι. Σταμάτησε μιὰ στιγμή ὁ ἀργάτης. Σωτηρία δὲν ἦταν. Ἐτράβηξαν μέσα τῆ γυναῖκα, καὶ ἡ Κερά ἐμπήκε ἔστο μοναστήρι.

«Τέτοιο πρᾶμμα δὲν εἶχε γείνει ποτές, δὲν ἔμπουσε νὰ μείνη ἀτιμώρητο. Κατέβηκεν ἡ γυναῖκα ἀπὸ τὸ μοναστήρι εὐχαριστημένη. — Νὰ ποῦ δὲν ἐπάθετε τίποτε οὔτε σείς οὔτ' ἐγώ, ἔλεγε εἰς τοὺς καλογέρους. Ἐσελλοχαλίνωσαν τὰ ἄλογα, καὶ ἔφυγεν ἡ γυναῖκα τοῦ ἀγᾶ μὲ τῆ συνοδία της. Οἱ καλόγεροι ἦταν λυπημένοι γιὰ τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθαν. Ἰλίγη ὥρα εἶχε περάσει ποῦ εἶχε φύγει ἡ Κερά, καὶ ἀκούγουν ἔξᾳφου φοβερὴ βροή. Τὸ μοναστήρι ἐσειόνταν, ὅλα γύρω πήγαιναν ὄσθε 'κείθε. Ἐκάμαν τὸ σταυρὸ τους. Καταβαίνουν ἔπειτα παρακάτω εἰς τὸ δάσος, καὶ τί νὰ ἰδοῦν; Ἡ Κερά εἶχε φθάσει ἐδῶ ἔς αὐτὸ τὸ μέρος, ὅταν ἐγένετο ὁ σεισμός. Οἱ βράχοι κατρακύλισαν ἀπὸ πάνω, ἐγένετο χαλασμός κόσμου, καὶ πλακώθηκε ἀπὸ τὲς πέτρες ἡ Κερά μὲ τῆ συνοδία της. Ἀπὸ ἐκεῖνο τὸν καιρὸ αὐτὸ ἐδῶ τὸ λιθάρι τὸ λένε τῆς Κεράς τὸ μάρμαρο. Ἐτσι τὸ διηγούνταν οἱ παλαιοί».

ΣΠΥΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΣ

ΔΙΑΛΟΓΟΣ

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τί; (στρεφόμενος ζωηρῶς).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Θέλεις νὰ φάσῃς τὸ θέατρο;

ΑΓΓΕΛΟΣ (καθήμενος ἐπὶ τῆς ἀναλκινιστικῆς ἔδρας). Ὁχι!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Γιατί;

ΑΓΓΕΛΟΣ (ἠρέμα). Ἐτσι. Ἐγὼ δὲν εἶμαι ἐγωϊστὴς ὅπως μὲ λές. Δὲν θέλω ἐξ αἰτίας μου νὰ σβυσθῇ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τῆς Τέχνης ἐν' ἀστέρι. Δὲν θέλω νὰ ποῦν ὅτι ὁ ἔρωσ τοῦ ποιητοῦ ἐστέρησε τὴν πτωχὴν σκηνὴν τοῦ μόνου της. . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (τὸν διακόπτει). Νὰ ἀποδείξεις ὅτι δὲν μάγαπᾳς σὰν γυναῖκα, ἀλλὰ σὰν καλλιτέχνη. Βλέπεις; Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει ἀγάπη μέσα του εἶνε ἐγωϊστὴς. Πρῶτον καὶ κύριον ἐγωϊστὴς. Τὴν ἀγάπη του θέλει καὶ ὁ κόσμος ἄς χαθῇ.

ΑΓΓΕΛΟΣ (ρεμβώδης). Τὴν ἀγάπη μου θέλω καὶ ὁ κόσμος ἄς χαθῇ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Ἄκουσε, Ἀγγελε. Σ' ἀγαπῶ. Εἶμαι ἀνόστη γι' αὐτὸ, εἶμαι δυστυχῆς, εἶμαι τρελή, εἶμαι ὅ,τι θέλεις, ἀλλὰ σ' ἀγαπῶ. Καὶ ὅσω περισσότερο ἀμφιβάλλεις, ὅσω μὲ βασανίζεις, ὅσω μὲ προσβάλλεις, ὅσω μὲ πεισμῶνεις, τόσο περισσότερο, τόσο βαθύτερα σ' ἀγαπῶ. . . Σὲ ἀγαπῶ ἀληθινά, ἀπὸ μέσ' ἀπ' τὴν

ψυχῆ μου. Σὲ ἀγαπῶ καὶ ἔχω ἀνάγκη νὰ σοῦ το ἀποδείξω. Εἶπες πρὸ ὀλίγου ὅτι τότε αἰσθάνονται ἀληθινὰ οἱ ἠθοποιοὶ ὅταν ἀφίνουν πλέον τὴν σκηνὴν καὶ ἀφιερώνονται ψυχῇ καὶ σώματι εἰς τὸ πρόσωπον ποῦ ἀγαποῦν. Naί, τὸ πιστεύω, τὸ παραδέχομαι, τὸ ὁμολογῶ. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ φάσῃς τὴ σκηνή. (ἐγειρομένη). Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ ζήσουμε μαζὶ οἱ δύο μας, μακριὰ ἀπὸ τὸν κόσμον, μακριὰ ἀπὸ τὸ δημόσιο. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ μαραθοῦν αἱ δάφναι μου. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σιγήσουν τὰ χειροκροτήματα. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ σβύσουν τὰ φῶτα. Σ' ἀγαπῶ καὶ θέλω νὰ παύσῃ ἡ ἐπίδειξις (βαθμηδὸν ἐξαφθεῖσα) νὰ φιερωθῶ ὅλη σὲ σένα, νὰ ποθῶν. . . νὰ ποθῶν ἂν εἶνε ἀνάγκη γιὰ σένα. . .

ΑΓΓΕΛΟΣ (ὡσεὶ καθεαυτὸν). Πῶς μὲ βασανίζει ἡ ἀμφιβολία. Ἀληθινὰ τὰ λέγει αὐτὰ, ἡ μήπως ἀπαγγέλλει πάλι κανένα μονόλογο; (Πρὸς τὴν Ἀλεξάνδραν:) Μ' ἀγαπᾳς;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (πλησιάζουσα). Θέλω νὰ μὴ σοῦ μὲνη ἀμφιβολία. Θέλω νὰ ἐκρίζωσω ἀπὸ τὴν ψυχὴν σου τὸν πυρρωνισμόν. Θέλω νὰ σοῦ δώσω ἀπόδειξιν ἀναμφισβήτητον τῆς ἀγάπης μου. . . Πάσχεις ἀπὸ ἀμφιβολίαν, ποιητικὸν τὸ πάθημα, τὸ βλέπω, ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ πάσχης. Θάφῃς τὴν σκηνὴν (πλησιάζουσα ὀλοῦν) καὶ θάρνηθῶ κάθε δόξα γιὰ σένα. Ἡ καλλιτέχνης ποῦ σὲ τρομάζει θὰ σβύσῃ καὶ θὰ μείνη μόνον ἡ γυνή, ἡ αἰσθανομένη, ἡ ἀγαπῶσα. . . Τότε πλέον δὲν θὰ σοῦ μὲνη καμμία ἀμφιβολία. . .

ΑΓΓΕΛΟΣ. Καμμία. . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Περὶ τῆς εἰλικρινείας μου. Εἶμαι βεβαία. Καὶ σὺ θὰ εἶσαι εὐτυχῆς καὶ ἐγώ. Καὶ ἐμπρός εἰς τὴν εὐτυχία τῶν δύο μας (μειδιῶσα) ἄς σβυσθῇ κ' ἕνα ἀστὲρ ἀπὸ τὸν οὐρανὸ τῆς Τέχνης.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πῶς θυμάσαι αὐτολεξεῖ τοὺς ἐπαίνους ποῦ σοῦ κάνουν! Κ' ἔπειτα λές νὰ φάσῃς τὴ σκηνή.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Ὁχι δυστυχῶς, θυμοῦμαι μονάχα τὰ λόγια ποῦ βγαίνουν ἀπὸ τὸ στόμα σου. . .

ΑΓΓΕΛΟΣ. Καὶ τὰ λόγια τῶν ὀραματιῶν ποῦ παριστάνεις.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Τί; Μὲ πειράγματα ὑποδέχεσαι τὴ θυσία μου; Ὁραῖα! Ὁραῖα!

ΑΓΓΕΛΟΣ (λαμβάνων τὴν χεῖρά της, ἠτημένος). Ὁχι, ὄχι! Ἄστειέομαι. Σοῦ πιστεύω καὶ σ' εὐχαριστῶ. Θέλεις νὰ σκοτώσῃς τὸ σκουλήκι ποῦ φωλιάζει στὴν ψυχῆ μου καὶ νὰ μοῦ ἐτοιμάσῃς τὴ μεγαλύτερη εὐτυχία, ἀπ' ὅσες ἐδοκίμασε ποτὲ ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. . . Σ' ἀγαπῶ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Σ' ἀγαπῶ (κλίνει περιπαθῶς πρὸς τὸ πρόσωπόν του. Περιπτύσσονται ἀλλήλους καὶ εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ ἐνώσουν τὰ χεῖλη).

ΑΓΓΕΛΟΣ (ἀνεγειρόμενος ἐξαίφνης καὶ ἀποθῶν τὴν Ἀλεξάνδραν μακρὰν ὀρμητικῶς). Ἄφῃσέ με. . . Φύγε. . . Ἀλεξάνδρα, εἶμαι δυστυχῆς. Δὲν πιστεύω. . . δὲν σὲ πιστεύω (παράφορος) Παριστάνεις πάλι. Εἶνε ἡ μιμική σου τελεία, ἀλλὰ εἶνε πάντοτε μι-

μική. . . Εἶμαι δυστυχῆς, σὲ λέγω, ἀφῃσέ με. Ὅλα σου αὐτὰ εἶνε ψεύματα. . . χωρὶς ψυχῆ, χωρὶς ζωῆ. . . εἰκόνες καὶ ἀγάλματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (προτείνουσα τὰς χεῖρας ἐνεή). Θεέ μου, τί ἔπαθε!

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τίποτε δὲν ὑπάρχει ἰκανὸν νὰ μὲ πείσῃ, ἄ, ὄχι, τίποτε δὲν θὰ ἔμπορέσῃ νὰ μοῦ τὸ ἀποδείξῃ. Οὔτε ἡ μεγαλήτερα θυσία, οὔτε ὁ θάνατός σου αὐτός. . . Θάφῃς τὴ σκηνή. Καὶ πῶς θὰ τὴν ἀφήσῃς; Τὴ σημαίνει αὐτὸ μπροστὰ εἰς τὴν ψυχρότητα τὴν αἰωνίαν, εἰς τὴν τεχνικὴν ψυχρότητα τῆς μιμικῆς σου; Ὁχι, δὲν εἶσαι εἰλικρινής, δὲν εἶσαι ζωντανή, δὲν εἶσαι ἄνθρωπος πλέον. Τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐφόνευσεν ὁ καλλιτέχνης. Ἄφῃσέ με! Ποτὲ δὲν μαγεύει καὶ παρηγορεῖ ἡ Τέχνη, ὅσον πληγώνει καὶ κακοποιεῖ ὅταν καταβαίνει ἀπὸ τὸν στυλοβάτην, ἀπὸ τὸ πλαίσιον, ἀπὸ τὴν σκηνὴν καὶ ἀναμιγνύεται μὲ τὴν πραγματικότητα, μὲ τὴν ζωὴν. . .

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (συμπλέκουσα τὰς χεῖρας μετ' ἄλλους). Θεέ μου, τί ἔπαθε!

ΑΓΓΕΛΟΣ. Κυρία μου, δὲν σοῦ πιστεύω. Ἄφῃσέ με νὰ φύγω. . . νὰ φύγω ἀπὸ αὐτὴν τὴν Κόλασιν, ποῦ ἔχει πρόσχημα Παράδεισου. Μοῦ φθάνει ὁ ἐμπαιγμός, μοῦ ἀρκεῖ ὁ σπαραγμός καὶ τὰ βάσανα. . . Φεύγω νὰ μὴ σὲ βασανίζω καὶ σένα ἀδίκως. . . Πρὶν σὲ γνωρίσω ἤμουν ἕνας δυστυχῆς ποιητής· ἀφ' οὔ σ' ἐγνωρίσα εἶμαι ἕνας δυστυχέστατος ἄνθρωπος. . . (Λαμβάνει τὸν πῖλόν του, τὸ ραβδίον του καὶ τὰ χειρόκτιά του. Ἄλλ' ἀναστέλλεται. Ἡ Ἀλεξάνδρα καλύπτει τὸ πρόσωπον διὰ τῶν χειρῶν καὶ κλαίει, πεσοῦσα ἐπὶ τοῦ ἀναλκινιστικοῦ. Κλαίει ὀλοῦν μὲ λυγμοὺς ἀπαρηγόρητα. Ὁ Ἀγγελοσ ἵσταται καὶ τὴν βλέπει ἄφωνος).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Φεύγεις. . . Μ' ἀφίνεις ἔτσι καὶ φεύγεις. . .

ΑΓΓΕΛΟΣ (ὡσεὶ καθεαυτὸν). Ψεύτικα εἶνε τὰ δάκρυά της.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (ἐξακολουθοῦσα νὰ κλαίῃ). Ὁ,τι εἶχα νὰ πῶ τὸ εἶπα. . . ὅ,τι εἶχα νὰ κάμω τὸ ἔκαμ. . . Δέν μου μένει τώρα παρὰ νὰ πεθάνω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Ἄ, μὰ το παρακάνει. Δέν ὑποφέρεται πειὰ. Τὸ θέαμα προμηνύεται θαυμασίον. Ἄς καθήσωμε νὰ το ἰδοῦμε. (κάθεται ἐπὶ τῆς ἀναλκινιστικῆς ἔδρας, ἀφίνων πῖλον, ραβδίον καὶ χειρόκτια ἐπὶ τῆς τραπέζης).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (παράφορος). Ἀφ' οὔ ἡ Μοῖρα μὲ κατεδίκασε νὰ γαπήσω ἄνθρωπον σὰν κ' ἐσένα καὶ νὰ τον ἀγαπήσω τόσο πολὺ. . . Ἀρκετὰ εἶδα, ἀρκετὰ ἔπαθα, ἀρκετὰ ἐβασανίσθηκα, ἀρκετὰ ἔκουσα τὲς ἀνοησίες σου καὶ τὲς προσβολές σου. Δέν μου μένει τώρα παρὰ νὰ πεθάνω. Εἶσαι πάντα ὁ ἴδιος ἀνόστης, ποιητής, ἀδιόρθωτος. . . Τὸ πιστεύω, εἶμαι βεβαία ὅτι καμμία ἀπόδειξις ποτὲ δὲν θὰ σε πείσῃ καὶ ὅτι, χωρὶς νὰ ἔχω εἰς ὅλη μου τὴ ζωὴν δυστυχῆ, δυστυχῆ, δυστυχῆ. Naί, σου λέω. Δέν μου μένει παρὰ ὁ θάνατος. Ἰσως αὐτὸς θὰ σε πείσῃ ὅτι μιὰ Ἀλεξάνδρα σὲ ἀγάπησε ὅπως ὀλίγαι γυναῖκες. . .

ΑΓΓΕΛΟΣ (διακόπων). Και μάλιστα καλλιτέχνιδες.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ.—άγαπούν εις τόν κόσμον!

ΑΓΓΕΛΟΣ (προσπαθών νά κρύψη τόν φόβον του). Και... ποιον θάνατον θά προτιμήσης, εμπορώ νά μάθω;

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (έγειρομένη σοβαρά αλλά μη κλαίουσα πλέον). Γυναίκα πού έπεσε στα χέρια ανθρώπου σαν κ' έσέ, μπορεί νά είσαι βέβαιος ότι έλαβε καλά τά μέτρα της... (μειδιξ πικρώς). Τό βλέπεις αυτό έδω; (τείνει τόν παράμεσον της δεξιᾶς). Είνε δακτυλίδι άρχαίο. Τό γνωρίζεις;... Νά. Εί'ν' από εκείνα πού αναφέρετε καμμιά φορά στα ποιήματά σας, χωρίς νά τα ιδήτε ποτέ.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Τό ξέρω... τό είδα τόσες φορές.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Τό μυστικόν του όμως δέν τό ξέρεις. Η στεφάνη του είναι πυξίς.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πυξίς... (κύπτει νά παρατηρήση).

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Μάλιστα πυξίς μικροσκοπική, εις τήν όποιαν χρησιμεύει ως πώμα στερεόν ό δακτυλιόλιθος. Έδω μέσα κλείεται ή ζωή και ή σωτηρία τού γενναίου ανθρώπου, πού έχει φιλότιμο, πού έχει καρδιά... Όταν τό πήρα έλεγα πώς θά είναι περιττόν... Άχ, δέν ήξευρα πώς είναι τόσω εύκολο νά παρουσιασθή εις τήν ζωήν περιστάσις, πού μόνος ό θάνατος νά είναι σωτηρία...

ΑΓΓΕΛΟΣ (γελών βεβιασμένος). Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Γελᾶς;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Δέν πιστεύω νά έχης τήν αξίωσι νά κλαίω.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Δέν θέλω νά γελᾶς, όταν έγώ πάσχω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Έλα δά. Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Δέν θέλω νά γελᾶς (μετ' άποστροφῆς κεραυνοβόλου) όταν έγώ έτοιμάζωμινά νάποθάνω.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Χά, χά, χά.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (ίσταται πρὸς στιγμήν άναποφάσιτος). Νά λοιπόν, άπιστε! Με πέρνεις στό λαϊμό σου' (άνοίγει τήν στεφάνην τού δακτυλίου της και ροφᾷ τὸ έντός αὐτῆς δηλητήριο. Καταπίπτει επί τού ανακλίντρου κεραυνόπληκτος).

ΑΓΓΕΛΟΣ (έκβάλλει κραυγήν). 'Αλεξάνδρα! 'Αλεξάνδρα! Τί έκαμε! 'Αλεξάνδρα! ('Όρμη πρὸς αὐτήν, τήν ψάφει, τήν άνεγείρει. 'Αλλ' είναι νεκρά. Τό ώχρον πρόσωπόν της είναι άπαισίως παραμορφωμένον υπό τού τελευταίου σπασμοῦ τῆς άγωνίας. 'Ο 'Αγγελος άπελις, έξαλλος, γονυπετεί πρὸ αὐτῆς, βυθίζων τὰς χεῖρας εις τήν κόμην του). 'Α, Θεέ μου! τί έκαμα! τί έκαμα! 'Αλεξάνδρα! 'Αλεξάνδρα μου... (έγειρεται ως μανιώδης). Βοήθεια! βοήθεια! Τρέξετε! Δέν άκούει κανείς... (Ζητεῖ εις μάτην τόν κώδωνα επί τῆς τραπέζης) είναι ένώπιόν του και δέν τόν βλέπει. 'Όρμη πρὸς τήν θύραν, τήν άνοίγει και έτοιμάζεται νά φωνάξη. 'Αλλά τόν άνακόπτει ό γέλωσ τῆς 'Αλεξάνδρας. Στρέφεται κατάπληκτος, κρατῶν ώς ήλίθιος τὸ άνοιχτόν θυροφύλλον). Μπᾶ!... Μπᾶ!... ('Εξέρχεται έκ τού στόθους του στεναγμόδ άνακουφί-

σεως και ή όψις του ήλαρύνεται). Μπα! Ψέμματα ήταν καλέ... ψέμματα.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Γιατί, κύριε, δέν αυτόκτόνησες και σύ, άφ' ου είδες ότι αυτόκτόνησα έγώ; Αὐτή είναι ή πίστις σου;

ΑΓΓΕΛΟΣ (περιχαρῆς). Ψέμματα ήταν!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (έγειρομένη). Γιατί τούλάχιστον δέν έλιποθύμησες; αἰ; Αὐτή ήταν ή λύπη σου;

ΑΓΓΕΛΟΣ (τόρα μόλις άφίων τὸ θυροφύλλον). Τί τέχνη! Ψέμματα ήταν!

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Μάλιστα, ψέμματα! Αὐτό ήταν ψέμματα. 'Ηθελα νά σου δείξω τί μπορώ νά κάμω σαν θέλω έγώ νά υποκριθῶ... νά σου δείξω ότι θά σε είχα τόρα πεπεισμένο, οὔτε κ' έγώ δέν ξέρω πώς τί, αν ήθελα νά μεταχειρισθῶ τήν τέχνη μου. 'Αλλά έγώ σε άγαπῶ με τήν καρδιά μου και όχι με τήν Τέχνη μου και γι' αὐτό δέν θέλησα νά το κάμω ποτέ. Βλέπε τόρα πόσον άνόητοι ήσαν οι φόβοι σου και πόσον άδικα τὰ παράπονά σου. Και αν έπίστεψες καλά, ει δέ... μη νομίσης ότι δέν έχω νά σου δώσω άκόμη και άλλας άποδείξεις.

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πειὸ φοβερές, άδύνατο. ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ. Και πειὸ φοβερές, σου δίδω τὸ λόγο μου. Τίποτε δέν είναι ή ένύπνωσις τού θανάτου έμπρὸς εις άλλας έντυπώσεις πού εμπορώ νά σου προξενήσω. 'Αλλά είμαι βεβαία ότι δέν θά μου δώσης πλέον άφορμήν... Ψέμματα; Αἰ; Δέν πιστεύεις τόρα εις τήν άγάπη μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ. Πειὸ φοβερές, σου δίδω τὸ λόγο μου. Τίποτε δέν είναι ή ένύπνωσις τού θανάτου έμπρὸς εις άλλας έντυπώσεις πού εμπορώ νά σου προξενήσω. 'Αλλά είμαι βεβαία ότι δέν θά μου δώσης πλέον άφορμήν... Ψέμματα; Αἰ; Δέν πιστεύεις τόρα εις τήν άγάπη μου;

ΑΓΓΕΛΟΣ. 'Αλεξάνδρα, συγχώρεσε με, ήμουν ένας άνόητος. Τόρα πιστεύω εις τήν άγάπη σου, όπως πιστεύω και εις τήν Τέχνη σου. 'Ο νοῦς μου έτρεφε τήν καρδιά μου τόσον καιρό τόρα με σοφίσματα. Μετανωῶ γι' αὐτό, μετανωῶ αληθινά. Τό πιστεύω και θά το πιστεύω πάντοτε. Εἶσαι άγγελος και μ' άγαπᾶς όπως σ' άγαπῶ κ' έγώ.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ (λαμβάνουσα τήν χεῖρά του). 'Αλήθεια, είσαι τόρα εύτυχῆς;

ΑΓΓΕΛΟΣ. 'Ω είμαι, είμαι πολύ (περιπίσσουνται άλλήλους και άνταλλάσσουν φιλημα. Πίπτει ή αὐλαία).

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΟΙΚΤΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

'Αγαπημένε μου φίλε!

Πολλοί φίλοι μου, πού θυμούνται τήν περασμένη μου καλοδοξία, ξιπάζονται νά με βλέπουν εφέτος κάπως άλλαγμένο. 'Ενας μάλιστα με ρώτησε και τὸ λόγο, θέλοντας νά μάθει ποιά έπίδραση μελέτης με κατάφερε. Και δέν είγε άδικο' γιατί τις ιδέες, πού είναι ένα στήριγμα τῆς ζωῆς, βαρκοῦλες ή και θωρακωτά σ' άπεραντο πέλαγο τῆς έρευνας, τις γυρίζει κατά τὸ ρεύμα του πολλές φορές ό σύφουνας τῆς μελέτης. Κι' έγώ δέν είνε μιά ή δύο φορές, πού παρασύρθηκα έτσι. Τάδυνατό μου πνεῦμα, ζητῶντας νά βρεῖ καλιὰ με γερά θεμέλια κ' έξετάζοντας τὰ διάφορα παλάτια, πού βιζιτάριζε, πολλές φορές σταμάτησε κάπως περισσότερο σέ τούτο ή σ' εκείνο τὸ παλάτι, πού δημούργησε ένα άλλο πὸ δυνατό πνεῦμα. Χωρίς γι' αὐτό

ν' άπελιζόμην από τόν έαυτό μου, λογαριάζω, πώς έγώ δέν είμαι παρά ό ένας άδύνατος στό ένάμιση δισεκατομμύριο τούς άλλους, πού ζουνε σήμερα στη γῆς, πώς άνάμεσά τους αν' ίσως κ' άλάκερα έκατομμύρια με κάνουν νά πηγαίνω πίσω τους κάθε τόσο, όμως κ' έγώ σέ μερικές γιλιάδες ή έκατοντάδες θά γίνουμαι οδηγός. Νόμος τού Tarde' σκληρός νόμος τῆς ανθρώπινης ζωῆς! Μελέτη με είχε κάμει καλόδοξο, πού τήν έζήτησα έπίτηδες, άπογοητευμένος ίσως από τὸ τόρα και τὰ περασμένα. Μελέτη μου πήρε τὸ φανατισμό μου για κάθε τί! Κι' ή τελευταία μου μελέτη δέν έγεινε μέσα στους τέσσερους τοίχους τῆς βιβλιοθήκης, μπρὸς σέ τόμους Σχοπενχάουερ και Χάρτμαν, μα στην ίδια τῆ ζωῆ μου!

Αὐτές τις μέρες θά γιορτάσω τὸ πέραςμα ενός χρόνου, πού ή ζωή μου αισθάνθηκε ένα μεγάλον πόνο, πού τῆς έγεινε και σταθμός. Πόνο, όμοιο με τόν πόνο μάνας, πού βλέπει νεκρό τὸ μονακριβό της τὸ παιδί! όμοιο με τόν πόνο παλικαριου, πού ή λυγερή του τὸν άφίνει και γίνεται τέρι σ' άλλονα! Κι' ό πόνος αὐτός βαθειά χτύπησε και πνεῦμα και κορμί!

'Ενας ποιητής με πολλή ψυχή, στους πολλούς περισσότερο γνωστός από τους στίχους του παρὰ από τάληθινά του ποιήματα, ό κ. Προβελέγιος έχει γράψει τῆ «φιλοσοφία τού πόνου». 'Ο ποιητής παρακαλεῖ τόν πόνο νά τού όργώση βαθύτερα τὰ σπλάγγνα του, γιατί τότες αὐτός νιώθει φλογερή, κρυφή, εύλογημένη δύναμη, πού τόν πέρνει άπ' αὐτόν τόν κόσμο και τού άνοίγει τὰ πλάτια ενός άλλουνοῦ άγνωστου, πού ό νοῦς του έλεύτερος λούζεται σέ μυστικά πηγή νέας ζωῆς! Κι' είναι έλεύτερος τότες' γιατί τι έλπίζει πιά; τι φοβάται πιά; τι έχει πιά νά χάσει; Κι' έγώ, μετά τὸ στριφογύρισμα εκείνο, σά συνήρθα ύστερα από κάμποσον καιρό, είδα τότες νά είμαι έλεύτερος! έλεύτερος άκόμα κ' από τήν καλοδοξία μου από τὸ φανατισμό της τούλάχιστο, πού είναι σαν μιά πρόληψη! Μα στό ποίημα εκείνο υπάρχει και μιά ύπερβολή, πού τόν έκαμε νάν τήν πῆ ή φοβερή στιγμή τού πόνου: γιατί λείει, πώς κ' αν πετάει σαν μιά στιγμή ένας χρόνος χαρᾶς, όμως μιά στιγμή αληθινοῦ πόνου φαίνεται μπροστά στό νοῦ μας άλάκερη αιώνιότητα! Κι' αν φαίνεται τότες, δέν είναι όμως! Μόνο ένας χρόνος πέρασε και δέ μου φαίνεται πιά!... Σιγά σιγά ξανάρχεται νέα έλπίδα, πού φέρνει τὸ φόβο κ' ίσως καινούργιο χάσιμο!

'Εχεις έναν έχτρο μεγάλο, πόνε, τὸ χρόνο! Μα έσένα, ω άνθρωπε, κ' ό χρόνοσ σε δολιέβεται' νομίζεις, πώς σου γλυκαίνει τις πίκρες' μα μόνο παίξει με τῆ συνήθεια, για νά σε ξαναστριφογυρίσει άξαφνα. Κι' έγώ, όσο χαίρουμαι, πού εκείνος ό πόνος μου περνάει σιγά-σιγά, τόσο φοβάμαι, γιατί περνάει!...

Σε φιλω
ΓΙΑΝΝΗΣ

Φιλολογικά, Καλλιτεχνικά, 'Επιστημονικά,
Ειδήσεις.

Ο κ. Ι. Ψυχάρης έδημοσίευσε εις τὸ «'Αστὺ» άρθρον υπό τόν τίτλον «Καλωσύνη και Τέχνη». Γράφον περι τού ακαδημαϊκοῦ 'Ερεδιᾶ, άντιπαράβάλλει τήν μετριοφροσύνην του και τήν άκονον φροντίδα πρὸς κατασκευήν όσω τὸ δυνατόν άφύγων και τελειών στίχων, πρὸς τήν άκαμπτον άκαταδεξίαν τινών έκ τῶν ήμετέρων και τήν περι τήν γλώσ-